

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.001.06.2021

Pan
Stanisław Puch
Dyrektor
Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie
ul. Piłsudskiego 14
21-400 Łuków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. – wykorzystanie dotacji celowych z Funduszu Pracy na wypłatę wsparcia z tytułu pokrycia kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, 21-400 Łuków, ul. Piłsudskiego 14 (dalej: PUP lub Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisław Puch, Dyrektor PUP, od 1 kwietnia 2011 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Edyta Kolano, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/28/2021 z 9 lutego 2021 r.

(akta kontroli str. 1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, rzetelności i gospodarności wykorzystania przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie dotacji celowej z Funduszu Pracy (dalej: FP) na wypłatę wsparcia z tytułu dofinansowania i pokrycia bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej, o którym mowa w art. 15zcc-15zzda ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych². Ocenie podlegało w szczególności wykorzystanie tych środków na wypłatę:</p> <ul style="list-style-type: none">– pożyczek bezzwrotnych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy,– pożyczek bezzwrotnych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowych,– dofinansowania dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającego pracowników.
Zakres kontroli	<p>Podstawą sformułowania oceny były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– szczegółowej kontroli losowo wybranych wniosków pod względem terminowości i prawidłowości ich rozpatrywania,– analizy prawidłowości i terminowości wypłaty środków wynikających z zawartych umów,– kontroli prawidłowości dokonywania umorzeń i rozliczeń przyznanego wsparcia. <p>Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego.</i></p>

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez Urząd w 2020 r. dotacji celowych z FP na wypłatę pożyczek bezzwrotnych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy, pożyczek bezzwrotnych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności
---------------------	--

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

² Dz. U. poz. 1842, ze zm., dalej: ustawa o COVID-19.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowych i na wypłatę dofinansowania dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającą pracowników, w przypadku spadku obrotów gospodarczych.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Dotacja została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, tj. na wypłatę wsparcia o którym mowa w art. 15zdc-zzda ustawy o COVID-19. Szczegółowe badanie kontrolne wykazało, że PUP weryfikował uprawnienia wnioskodawców do wsparcia, spełnienie warunków umorzenia pożyczek i rozliczenia dofinansowania. Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na nieprawidłowym naliczeniu odsetek umownych mikroprzedsiębiorcom, którzy nie spełnili warunku umorzenia pożyczek na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, nie wpłynęła na ocenę ogólną.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji celowych z FP na wypłatę wsparcia z tytułu pokrycia kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej

1. Pożyczka bezzwrotna ze środków FP na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy (art. 15zdd ustawy o COVID-19)

Opis stanu
faktycznego

1.1. W 2020 r. PUP otrzymał z FP dotację w wysokości 22 904,1 tys. zł na wypłatę pożyczek na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy, przyznawanych na podstawie art. 15 zdd ustawy o COVID-19. Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu wpłynęło 5191 wniosków o udzielenie pożyczek, w tym 1781 w formie elektronicznej i 3410 w papierowej.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. PUP rozpatrzył 5190 wniosków (w tym: 1781 elektronicznych i 3409 papierowych), z których 4589 (88,4%) zaakceptowano i z pożyczkobiorcami zostały podpisane umowy, natomiast 601 (11,6%) wniosków zostało rozpatrzonych negatywnie. Jeden wniosek, złożony 30 grudnia 2020 r., wymagał uzupełnienia, został rozpatrzony i zaakceptowany 21 stycznia 2021 r.

PUP nie weryfikował złożonych przez mikroprzedsiębiorców wniosków z uwzględnieniem zatrudnienia bądź niezatrudnienia pracowników. Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora PUP, Urząd nie jest w stanie określić, ile wniosków złożyli mikroprzedsiębiorcy, którzy nie zatrudniają i nigdy nie zatrudniali pracowników.

(akta kontroli str. 3-19, 24, 42-63, 414-437)

Do 31 grudnia 2020 r. PUP wypłacił mikroprzedsiębiorcom pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, przyznane na podstawie art. 15zdd ustawy o COVID-19, w wysokości ogółem 22 902,3 tys. zł. Zostały uregulowane wszystkie zobowiązania wynikające z umów podpisanych w 2020 r. Do Urzędu nie wpływały skargi z tytułu opóźnień w rozpatrywaniu wniosków o przedmiotowe pożyczki, czy też ich wypłaty.

(akta kontroli str. 3-20)

Od początku przyjmowania wniosków w ramach tarczy antykryzysowej, PUP stworzył przedsiębiorcom możliwość osobistego składania wniosków w dwóch punktach przyjęć w budynku głównym, a po 18 kwietnia 2020 r. – w dwóch kolejnych punktach. Pracownicy Urzędu, przyjmując wnioski, w obecności składającego, dokonywali ich wstępnej weryfikacji, co pozwoliło na bieżące uzupełnienie lub poprawienie ewentualnych błędów. Część osób oddelegowanych do pracy

w ramach realizacji tarczy antykryzysowej pracowała również w soboty, co pozwoliło na sprawne rozpatrywanie wniosków z zachowaniem reżimu sanitarnego.

(akta kontroli str. 414-437)

1.2. PUP weryfikował prowadzenie działalności przez pożyczkobiorców na podstawie dostępnych online baz danych – Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (dalej: CEIDG), Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS) oraz rejestru REGON.

Do 31 grudnia 2020 r. Urząd zweryfikował wszystkie umowy zawarte przed 31 sierpnia 2020 r., tj. 4558, z których: w 4550 przypadkach (99,8%) pożyczki zostały umorzone, w trzech – warunek będący podstawą umorzenia pożyczki nie został spełniony, w pięciu – pożyczki zostały nienależnie pobrane. W związku ze stwierdzeniem nienależnego pobrania pożyczek, pożyczkobiorcy, po wezwaniu PUP, zwrócili pieniądze na konto Urzędu. PUP nie naliczał odsetek od nienależnie pobranych pożyczek, co – według Dyrektora Urzędu – wynikało z braku przepisów w tym zakresie w ustawie o COVID-19.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. saldo należności z tytułu pożyczek udzielonych na podstawie art. 15zzd ustawy o COVID-19 wyniosło 164,7 tys. zł i dotyczyło pożyczek nieumorzonych do końca 2020 r., dla których nie minął jeszcze wymagany trzymiesięczny okres prowadzenia działalności oraz pożyczek, w przypadku których nie został spełniony warunek umorzenia. Zaległości nie wystąpiły.

W trzech przypadkach przedsiębiorcy nie spełnili warunku umorzenia pożyczki, tj. nie prowadzili działalności gospodarczej przez okres trzech miesięcy od jej udzielenia. Z tytułu spłaty tych pożyczek na konto PUP, do 31 grudnia 2020 r., wpłynęło 5,3 tys. zł (w tym: 5,1 tys. zł należności, 233,56 zł odsetek umownych oraz 1,15 zł odsetek ustawowych z tytułu niespłacenia raty zgodnie z harmonogramem). Wysokość odsetek umownych została przez Urząd obliczona niezgodnie z art. 15zzd ust. 4 ustawy o COVID-19.

W przypadku powstania zaległości z tytułu spłaty raty pożyczki, Urząd pisemnie informował pożyczkobiorcę o opóźnieniu w spłacie i naliczanych odsetkach ustawowych z tego tytułu oraz informował, że opóźnienie w spłacie co najmniej dwóch rat może być podstawą wypowiedzenia umowy pożyczki.

(akta kontroli str. 3, 21-23, 25-27, 31-41, 64-284, 414-441)

1.3. Analiza 10 wniosków niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia wykazała, że:

- wnioski zostały rozpatrzone w terminie od 1 do 9 dni od wpływu do PUP,
- przedsiębiorcy byli informowani o braku akceptacji wniosków w terminie do 25 dni,
- brak akceptacji wniosków był uzasadniony i wynikał m.in. ze złożenia wniosku przez spółkę cywilną, a nie przez poszczególnych współników, złożenia wniosku do niewłaściwego powiatowego urzędu pracy, podpisania wniosku i umowy pożyczki przez jednego członka zarządu, a nie przez dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu i pełnomocnika (tj. niezgodnie z wpisem do KRS).

Dyrektor wyjaśnił, że osoby, które przygotowywały pisma informujące podmioty o niezaakceptowanych wnioskach robiły to dla kilkunastu wniosków, a nie pojedynczo. Priorytetem było wypłacanie pożyczek dla pozytywnie rozpatrzonych wniosków. Pisma o negatywnym rozpatrzeniu wymagały przygotowania, co było czasochłonne. Urząd starał się, aby informacje zostały wysłane w terminie 30 dni. Często telefonicznie informowano wnioskodawcę o wyniku rozpatrzenia, wraz z informacją, że pisemna odpowiedź zostanie wysłana w terminie 30 dni.

(akta kontroli str. 28-30, 438-411)

- Na podstawie szczegółowego badania 41 zaakceptowanych wniosków ustalono, że:
- wszystkie wnioski zostały rozpatrzone w terminie do 12 dni od ich wpływu do PUP;
 - weryfikowano spełnienie przez wnioskodawcę kryterium otrzymania wsparcia, tj. prowadzenie działalności gospodarczej przez mikroprzedsiębiorcę przed 1 kwietnia 2020 r., niezawieszenie działalności gospodarczej 29 lutego 2020 r. lub 31 marca 2020 r. i w dniu składania wniosku. W aktach sprawy Urząd zamieszczał dowody prowadzenia weryfikacji (np. wydruki z systemów: CEIDG, KRS, wykazu podmiotów zarejestrowanych jako podatnicy podatku od towarów i usług, bazy internetowej REGON);
 - wszystkie pożyczki zostały wypłacone w ciągu dwóch dni roboczych po zaakceptowaniu wniosku przez Urząd, zgodnie z § 1 ust. 3 zawartych umów,
 - weryfikacja spełnienia warunku⁴ umorzenia 40 umów podpisanych przed 31 sierpnia była przeprowadzana w terminie od 16 do 43 dni po upływie trzech miesięcy od udzielenia pożyczki. O spełnieniu warunku umorzenia, o którym mowa w art. 15zzd ust. 7 ustawy o COVID-19, informowano pożyczkobiorców w dniu przeprowadzenia weryfikacji lub w kolejnym dniu;
 - w jednym przypadku warunek umorzenia nie został spełniony. W dniu weryfikacji przez PUP, pożyczkobiorca został pisemnie o tym fakcie poinformowany i otrzymał harmonogram spłaty pożyczki. Niespłacenie przez beneficjenta drugiej i trzeciej raty w terminie wskazanym w harmonogramie skutkowało naliczeniem odsetek ustawowych za opóźnienie, od dnia wymagalności raty do dnia faktycznej jej zapłaty, tj. za 15 i 25 dni. Nie wystąpiło opóźnienie w spłacie co najmniej dwóch rat, które może być podstawą wypowiedzenia umowy pożyczki (§ 4 ust. 4 zawartej umowy). Ponadto w jednym przypadku stwierdzono pobranie pożyczki zarówno przez spółkę cywilną, jak i jej wspólników, w związku z wezwaniem do zwrotu z dnia 17 sierpnia 2020 r., w dniu 24 sierpnia spółka dokonała zwrotu nienależnie pobranej pożyczki.

Według Dyrektora PUP, papierowa forma wniosków wynikała m.in. z łatwości pobrania ze strony www.praca.gov.pl kompletu dokumentów, a po odręcznym wypełnieniu wnioskodawca mógł je złożyć osobiście w jednym z czterech punktów przyjęć, przy okazji zapytać, czy dobrze wypełnił, poprawić lub uzupełnić wniosek w obecności przyjaźnie nastawionego pracownika, który w razie potrzeby udostępniał potrzebne formularze. Ponadto niewielu przedsiębiorców w II kwartale 2020 r. posiadało i sprawnie posługiwało się profilem zaufanym lub podpisem kwalifikowanym.

Od rozpatrzenia (pozytywnego) do zaakceptowania wniosku i podpisania umowy pożyczki przyznawanej na podstawie art. 15zzd ustawy o COVID-19 w 16 z 41 badanych przypadków upłynęło więcej niż 14 dni, co wydłużyło czas oczekiwania przedsiębiorców na wypłatę pożyczki.

Dyrektor wyjaśnił, że wypłata pożyczek następowała możliwie najszybciej, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie i możliwości czasowe. Proces pozytywnej weryfikacji wniosku przebiegał szybciej niż proces przygotowania wypłaty, na który składało się m.in. zweryfikowanie danych, adresu, numeru konta, przygotowanie plików do podpisu elektronicznego, wydanie dyspozycji do księgowości, przygotowanie listy wypłat. Akceptacja złożonego i rozpatrzonego wniosku odbywała się jednoosobowo. Każda umowa była i jest podpisywana wyłącznie przez Dyrektora PUP.

(akta kontroli str. 25-27, 118-153, 211-239, 414-441)

⁴ Tj. prowadzenie działalności gospodarczej przez okres trzech miesięcy od dnia udzielenia pożyczki.

2. Pożyczka bezzwrotna ze środków FP na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej/statutowej organizacji pozarządowych (art. 15zzda ustawy o COVID-19)

2.1. W 2020 r. Urząd otrzymał z FP 110,9 tys. zł z przeznaczeniem na wypłatę pożyczek bezzwrotnych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej/statutowej organizacji pozarządowej w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie⁵ lub podmiotu, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, które prowadziły działalność gospodarczą/statutową przed 1 kwietnia 2020 r.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r.:

- do Urzędu wpłynęło 60 wniosków o udzielenie bezzwrotnych pożyczek, o których mowa w art. 15zzda ustawy o COVID-19, w tym: 10 jako dokument elektroniczny opatrzony potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP oraz 50 w formie papierowej,
- PUP rozpatrzył 59 wniosków (w tym: 10 elektronicznych i 49 papierowych). Wniosek złożony 22 grudnia 2020 r. wymagał uzupełnienia i został rozpatrzony 21 stycznia 2021 r.,
- 51 wniosków zostało zaakceptowanych, 8 – niezaakceptowanych,
- podpisano 51 umów i wypłacono wszystkie zobowiązania wynikające z tych umów, tj. wsparcie w kwocie 110,9 tys. zł.

Papierowa forma złożenia wniosków wynikała z decyzji wnioskodawców. W kontrolowanym okresie do PUP nie wpłynęły skargi z tytułu opóźnień w rozpatrywaniu wniosków o przedmiotowe pożyczki, czy też ich wypłaty.

(akta kontroli str. 3-20, 288)

2.2. Weryfikacji spełnienia warunków umorzenia pożyczki⁶ dokonywano w Systemie Informatycznym Rynku Pracy i Usług Społecznych Syriusz (dalej: system Syriusz) – jeżeli numer NIP podmiotu znajdował się w CEIDG lub KRS, a podmiot w okresie kolejnych trzech miesięcy od daty wypłaty nie zakończył/ nie zawiesił działalności, wynik weryfikacji był określany „do umorzenia”, jeżeli zakończył/ zawiesił działalność – „do zwrotu”. Jeżeli podmiot nie posiadał wpisu do CEIDG lub KRS – wynik weryfikacji był określany „do wyjaśnienia”. Wówczas sprawdzano odpowiednie rejestry, w których podmiot posiadał wpis lub weryfikowano na podstawie zaświadczenia wydanego przez organ prowadzący dany rejestr.

Do 31 grudnia 2020 r. PUP zweryfikował wszystkie (tj. 43) umowy zawarte przed 31 sierpnia 2020 r. Warunki umorzenia pożyczek zostały spełnione w 42 przypadkach (97,7%). Jedna pożyczka została umorzona 11 lutego 2021 r., po dostarczeniu przez pożyczkobiorcę zaświadczenia, że podmiot nie został wykreślony z ewidencji Uczniowskich Klubów Sportowych, prowadzonej przez Starostę Łukowskiego. Należności PUP z tytułu pożyczek udzielonych na podstawie art. 15zzda ustawy o COVID-19 na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosiły 25,0 tys. zł i dotyczyły pożyczek nieumorzonych do końca 2020 r., dla których nie minął jeszcze trzymiesięczny okres prowadzenia działalności. Zaległości nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 3-19, 21-23, 289-295, 302-371)

Na podstawie badanej próby ośmiu niezaakceptowanych wniosków ustalono, że:

- wnioski rozpatrzono w terminie do 6 dni od daty wpływu wniosku do Urzędu,
- o braku akceptacji wniosku podmiot był informowany w terminie do 30 dni,

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm.

⁶ Zgodnie z art. 15 z zda ust. 7 ustawy o COVID-19 oraz § 3 zawartej umowy, pożyczka (wraz z odsetkami) podlegała umorzeniu pod warunkiem, że pożyczkobiorca przez okres trzech miesięcy od dnia jej udzielenia, będzie prowadził działalność gospodarczą lub statutową.

- brak akceptacji wniosku był uzasadniony i wynikał m.in. z nieaktualnego formularza informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc, niezgodnej z wpisem do właściwego rejestru reprezentacji podmiotu, niespełnienia warunku określonego w art. 15zzda ust. 3 ustawy o COVID-19, zgodnie z którym wysokość pożyczki nie może przekraczać 10% przychodów poprzedniego roku bilansowego.

Dyrektor wyjaśnił, że osoby, które przygotowywały pisma informujące podmioty o niez zaakceptowanych wnioskach robiły to dla kilkunastu wniosków, a nie pojedynczo. Priorytetem było wypłacanie pożyczek dla pozytywnie rozpatrzonych wniosków. Pisma o negatywnym rozpatrzeniu wymagały przygotowania, co było czasochłonne.

(akta kontroli str. 300, 438-441)

Jeden nierozpatrzony na 31 grudnia 2020 r. wniosek (złożony 22 grudnia 2020 r.), po uzupełnieniu dokumentów w dniu 20 stycznia 2021 r., został zaakceptowany przez PUP 21 stycznia 2021 r.

(akta kontroli str. 301)

2.3. Na podstawie szczegółowej analizy 40 zaakceptowanych wniosków ustalono, że:

- wnioski były rozpatrywane maksymalnie do 15 dni (w jednym przypadku) od daty wpływu do PUP,
- PUP weryfikował spełnienie kryterium przez wnioskodawcę m.in. poprzez analizę danych KRS (odpis dołączony do dokumentacji), bazy REGON, wpisów w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich i ewidencjach prowadzonych przez starostę,
- środki wypłacono w umownym terminie, tj. do dwóch dni roboczych od daty zaakceptowania wniosku,
- w przypadku 32 pożyczek upłynął trzymiesięczny okres od ich udzielenia i Urząd dokonał weryfikacji spełnienia warunków ich umorzenia. Wszyscy pożyczkobiorcy spełnili warunek określony w art. 15zzda ust. 7 ustawy o COVID-19, a pożyczki zostały umorzone. Weryfikacji spełnienia warunków do umorzenia dokonywano w systemie Syriusz, w terminie od 16 do 41 dni po upływie trzech miesięcy od zawarcia umowy.

(akta kontroli str. 296-299)

W trzech przypadkach⁷ od rozpatrzenia (pozytywnego) do zaakceptowania wniosku i podpisania umowy pożyczki przyznawanej na podstawie art. 15zzda ustawy o COVID-19 upłynęło więcej niż 18 dni, co wydłużyło czas oczekiwania podmiotu na wypłatę pożyczki. Według wyjaśnienia Dyrektora PUP, wypłata pożyczek następowała możliwie najszybciej, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie i możliwości czasowe. Proces pozytywnej weryfikacji wniosku przebiegał szybciej niż proces przygotowania wypłaty, na który składało się m.in. zweryfikowanie danych, adresu, numeru konta, przygotowanie plików do podpisu elektronicznego, wydanie dyspozycji do księgowości, przygotowanie listy wypłat. Akceptacja złożonego i rozpatzonego wniosku odbywała się jednoosobowo. Każda umowa była i jest podpisywana wyłącznie przez Dyrektora PUP.

(akta kontroli str. 296-299, 438-441)

⁷ Wnioski rozpatrzone: 31 lipca, 11 i 13 sierpnia – wypłata środków finansowych 31 sierpnia.

3. Dofinansowanie z FP dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającego pracowników (art. 15zcc ustawy o COVID-19)

3.1. Na wypłatę dofinansowania z FP dla przedsiębiorców, będących osobami fizycznymi, niezatrudniających pracowników (tzw. samozatrudnionych) w 2020 r. PUP otrzymał 5 876,5 tys. zł.

Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu wpłynęły 1174 wnioski o dofinansowanie (w tym: 775 w wersji papierowej i 399 w wersji elektronicznej). Wszystkie wnioski zostały przez PUP rozpatrzone, w tym: 1050 zostało zaakceptowanych, a 124 – rozpatrzono negatywnie. Na dzień 31 grudnia 2020 r. podpisano 1050 umów, a kwota wypłaconego wsparcia z tytułu wszystkich podpisanych umów wyniosła 5 842,2 tys. zł. PUP nie posiadał zobowiązań z tego tytułu.

W dwóch przypadkach Urząd wezwał podmioty do zwrotu środków w związku z nienależnie przyznanym wsparciem na kwotę 10,7 tys. zł. Kwoty zostały zwrócone. Do Urzędu nie wpływały skargi dotyczące opóźnień w rozpatrywaniu wniosków o przyznanie dofinansowania samozatrudnionym.

(akta kontroli str. 3-20, 372, 374-388, 392-410, 414-437)

3.2. PUP weryfikował wnioski o dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę przy wykorzystaniu systemu Syriusz oraz dostępnej online bazy danych CEIDG. Według Dyrektora, przeznaczenie dofinansowania na koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz czy te same koszty działalności gospodarczej przedsiębiorcy nie były sfinansowane z innych środków publicznych, będą weryfikowane w czasie ewentualnych kontroli w zakresie udzielonego wsparcia, na przeprowadzenie których Urząd ma trzy lata.

(akta kontroli str. 389-390, 414-437)

3.3. Na podstawie badania 10 niezaakceptowanych wniosków ustalono, że:

- osiem wniosków było rozpatrzonych w terminie do jednego dnia od złożenia, dwa w terminie 21 i 24 dni,
- o braku akceptacji wniosku przedsiębiorcy zostali poinformowani: w jednym przypadku w terminie 52 dni (od rozpatrzenia), w czterech – od 21 do 26 dni, w trzech- do 20 dni, w dwóch – w dniu rozpatrzenia,
- brak akceptacji wniosków był uzasadniony i wynikał m.in. z: przyjęcia spadku obrotów z okresu, w którym przedsiębiorca zatrudniał pracowników i posiadał z PUP umowę na dofinansowanie ich wynagrodzeń, wykazania sumy łącznych obrotów przypadających m.in. na okres zawieszenia działalności gospodarczej, złożenia wniosku w trakcie zawieszenia działalności gospodarczej.

Dyrektor wyjaśnił, że osoby, które przygotowywały pisma informujące podmioty o niezaakceptowanych wnioskach, robiły to dla kilkunastu wniosków, a nie pojedynczo. Priorytetem było wypłacanie pożyczek dla pozytywnie rozpatrzonych wniosków. Pisma o negatywnym rozpatrzeniu wymagały przygotowania, co było czasochłonne.

(akta kontroli str. 372, 391, 414-437)

Analiza 40 wniosków rozpatrzonych pozytywnie wykazała, że:

- wszystkie wnioski zostały rozpatrzone przed upływem 20 dni od daty wpływu do PUP,
- jednorazowa wypłata lub wypłata środków pierwszej transzy następowała w dniu zaakceptowania wniosku. Kolejne transze płacono w terminie wynikającym z umów,
- weryfikacja wniosków pod względem spełniania kryterium przyznania wsparcia przez wnioskodawcę następowała przy pomocy systemu Syriusz (dostępny raport ZUS w zakresie rozliczenia płatnika), CEIDG – w zakresie prowadzenia

działalności w momencie składania wniosku, jak i w miesiącach wskazanych do obliczenia spadku obrotów gospodarczych w 2019 r. i w 2020 r.

Papierowa forma złożonych wniosków wynikała z decyzji przedsiębiorcy. Po zakończeniu okresu dofinansowania przedsiębiorca otrzymywał informację o rozliczeniu umowy.

(akta kontroli str. 389-390)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Odsetki od pożyczek udzielonych mikroprzedsiębiorcom na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, którzy nie spełnili warunku umorzenia tych pożyczek, wyliczono niezgodnie z oprocentowaniem wskazanym w art. 15zzd ust. 4 ustawy o COVID-19 oraz z § 1 ust. 4 umów zawartych z przedsiębiorcami nr: CovPoz/P/1743/2020 z 15 maja 2020 r., 06110/CV-19/12887370 z 1 czerwca 2020 r., 06110/CV-19/12576782 z 19 czerwca 2020 r.

Według ww. uregulowań, oprocentowanie pożyczki jest stałe i wynosi w skali roku 0,05 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski.

Zgodnie z uchwałami Rady Polityki Pieniężnej nr 4/2020 z dnia 8 kwietnia 2020 r.⁸ oraz nr 7/2020 z dnia 28 maja 2020 r.⁹ w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim, stopa redyskonta weksli od 9 kwietnia 2020 r. do 28 maja 2020 r. wynosiła 0,55%, a od 29 maja 2020 r. wynosi 0,11%.

Odsetki naliczono w kwocie 233,56 zł przy zastosowaniu stopy redyskonta weksli odpowiednio: 55% i 11%. Wyliczone przez PUP odsetki wyniosły łącznie 233,56 zł i były o 231,22 zł wyższe od należnych odsetek, które wyniosły 2,34 zł.

(akta kontroli str. 31-41, 93-169)

Dyrektor PUP wyjaśnił, że w tabeli dotyczącej stóp redyskonta weksli wartość jest wyrażona w postaci matematycznej ułamka dziesiętnego np. 0,11. W przypadku odsetek ustawowych, do których Urząd był przyzwyczajony, Minister Sprawiedliwości określa wyraźnie stosując znak procenta %. Uznano, że należy samemu dokonać zamiany ułamka dziesiętnego na procent, poprzez pomnożenie wartości ułamka przez 100. Pożyczki nie były formą znaną pracownikom Urzędu. Brak było szkoleń w zakresie naliczania odsetek od pożyczek, których przeprowadzenie byłoby kosztowniejsze, niż wartość uzyskanych środków z tytułu odsetek. Ministerstwo nie wydało wytycznych dotyczących algorytmu wyliczania odsetek.

W trakcie kontroli NIK, tj. 11 marca 2021 r., PUP skorygował wysokość odsetek umownych i poinformował pożyczkobiorców o zaliczeniu różnic na poczet kolejnej raty.

(akta kontroli str. 285-287, 442-446)

V. Uwagi i wnioski

W związku z usunięciem nieprawidłowości w trakcie kontroli, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

⁸ Dz. Urz. NBP poz. 7.

⁹ Dz. Urz. NBP poz. 10.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁰ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 19 marca 2021 r.

Kontroler

Edyta Kolano
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

¹⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.